

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету
соціології та управління

_____ Т. Ф. Бірюкова _____

“ _____ ” _____ 2019 р.

**ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ КРЕАТИВНОСТІ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

підготовки _____ магістрів _____

спеціальності _____ 033«Філософія» _____

освітня-професійна програма _____ «Філософія» _____

Укладач: Масюк О.П., к.філос.н., доцент, доцент кафедри соціальної філософії та управління.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та
управління
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____
_____ Т.І. Бутченко _____

Ухвалено:
науково-методичною радою
факультету соціології та управління
Протокол № 2 від “29” серпня 2019 р.
Голова науково-методичної ради
факультету _____

_____ О.С. Маліновська _____

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	За вибором Цикл дисциплін професійної підготовки	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність 033 «Філософія»	Рік підготовки:	
	Освітньо-професійна програма «Філософія»	1-й	0
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 2 год	Рівень вищої освіти: магістерський	22 год.	0 год.
		Семінарські	
		12 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	0 год.
		Вид контролю: Іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософські засади креативності» є філософське осмислення креативності як засобу забезпечення інноваційного розвитку соціального простору і застосування творчості на користь людини для забезпечення гармонії та комфорту суспільного існування.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Філософські засади креативності» є:

- ✓ встановлення і закріплення теоретичних основ креативного мислення та їх застосування на практиці;
- ✓ формування навичок застосування прийомів креативного мислення у професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні

Знати:

- ✓ методологічні основи дослідження креативності та епістемологію креативності;
- ✓ категоріальний апарат курсу «Філософські засади креативності»;
- ✓ сучасний стан вивчення філософських засад креативності;
- ✓ засоби для пошуку нестандартних рішень у процесі аналізу проблемних ситуацій;

- ✓ розмежування структури суспільства на основі критерія креативності;
- ✓ напрямки осмислення креативних індустрій у соціальному просторі.

Вміти:

- ✓ прогнозувати доцільність і актуальність філософських робіт крізь призму часу;
- ✓ оперувати категоріальним апаратом курсу «Філософські засади креативності»;
- ✓ володіння прийомами креативного мислення задля розвитку інноваційного потенціалу науковця та філософа;
- ✓ застосовувати техніки розвитку креативності у професійному середовищі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

- ✓ використання технік креативного мислення для нестандартного вирішення завдань у професійній діяльності;
- ✓ розуміння та переосмислення організації креативного простору життєдіяльності як складової соціально-філософського аналізу;
- ✓ володіння різними режимами та формами публічного мовлення, засобами та стратегіями інтелектуальної полеміки;
- ✓ креативна презентація інформаційних матеріалів на засадах медіаграмотності.

Міждисциплінарні зв'язки:

«Філософські засади креативності» як навчальна дисципліна має широкі міждисциплінарні зв'язки. Цей курс орієнтований на інноваційну практику, яка передбачає творче переосмислення життєвого простору та вміння вибудовувати гармонійну взаємодію «людина – соціальний світ».

Ця дисципліна тісно пов'язана з навчальними дисциплінами «Філософська аналітика інформаційного простору» та «Методики критичного мислення», в ході вивчення яких у студентів формуються уявлення про основи медіаграмотності та творчого бачення інформаційного середовища в суспільстві.

Важливим є зв'язок дисципліни із курсом «Риторика», в ході вивчення якого студенти розвивають навички красномовства, побудови промов та творчого переосмислення інформації. Дисципліна «Філософські засади креативності» тісно пов'язана також з такими курсами, як: «Методика викладання філософських дисциплін», «Педагогіка та психологія вищої школи», в яких розглядаються методи мисленевої активності людини стосовно формулювання актуальної організації навчального процесу.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Методологічні основи креативності

Тема 1. Історія поняття креативності

Історіософський підхід до розуміння поняття креативності. Розуміння креативності у часи давньої Греції. Інтерпретація креативності Платоном, Гесіодом, Арістотелем. Розуміння креативності у середньовіччі. Креативність за часів епохи Відродження та Нового часу.

Розуміння поняття креативності Гальтоном – «розумові об'єкти». Креативність за Фрейдом. «Мозковий штурм» Торренса. Когнітивний підхід до креативності: Боден, Сміт, Ворд, Фінке. Міфи про креативність.

Тема 2. Праксеологічні основи креативності

Диференціація видів професійної діяльності людини по критеріальним основам її творчої спрямованості. Діяльність заради створення конкретного продукту. Евристика: креативні ідеї, генерування ідей, інноваційні ідеї. Застосування креативного підходу в професіях. Креативний клас та креативний етос. Управління креативністю.

Тема 3. Антропологічні основи креативності

Психологічна інтерпретація креативності. Різноманітність напрямлень креативності. Сублімаційна, адаптивна, трансформаційна та інтеракціональна природа. Розуміння людського капіталу: творців та креативів. Homo creans та Homo Consumens.

Тема 4. Онтологічні основи креативності

Креативність, як псевдо-, квазі- та антитворчість. Розуміння креативності та її соціально-філософське переосмислення. Віртуальна креативність. Онтологічні характеристики віртуальної реальності. Пізнання креативності: репрезентація, інтерпретація, конвенція.

Розділ 2. Креативність як універсальний філософський підхід

Тема 5. Ключові положення методології креативності

Епістемологічні засади креативності. Критичне осмислення і плюралізм, як основний механізм у застосуванні креативного підходу. Націленість та ясність теми вивчення. Допоміжні положення методології креативності: увага, пам'ять, інтуїція. Метатеоретична картина наукового пізнання Майданова.

Тема 6. Роль інтуїції у креативному підході

Знання без початкового обґрунтування. Два шляхи пізнання. Інтеграція знань із суміжних дисциплін. Персональна креативність (спостереження за собою, ходом думок, емоційними зусиллями). Вивчення креативного надбання інших людей. Небезпека інтуїції. Соціальна інтуїція. Інтуїтивна експертиза та творчість. Інтуїція про наше минуле та майбутнє. Інтуїція про наші компетенції та чесноти.

Тема 7. Сучасні концепції креативності

Два головні питання ХХ століття: відмінність творчості, інтелекту та пріоритетна ціль. Відмінність поглядів Гетзельта з Джексоном та Уоллаха і Когана. «Когнітивна теорія». Структура креативності: процес творчої діяльності, продукт творчої діяльності, особистість творця, середовище, умови, в яких проходить творчість. Емоційний інтелект. Стратегії самосприйняття. Стратегії управління собою. Стратегії соціальної відкритості. Стратегії управління відносинами.

Тема 8. Методи розвитку креативності

Латеральне мислення. Фреймінг, рефреймінг і фокусування. Розрив шаблону. Лінгвістичний аналіз тексту. Методи аналізу тексту. Наративна семантика. Розвиток творчої уяви. Вправи для розвитку креативного мислення: інверсія, аналогія, емпатія, фантазія. Техніки креативного мислення: брейнрайнінг, латеральне мислення, техніка «Піймав м'яч», техніка анулювання, скремпер.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л.	с.	лаб.	сам.роб.		л.	с.	лаб.	сам.роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Методологічні основи креативності										
Тема 1. Історія поняття креативності	11	2	2	-	7	-	-	-	-	-
Тема 2. Праксеологічні основи креативності	13	4	2	-	7	-	-	-	-	-
Тема 3. Антропологічні основи креативності	13	4	2	-	7	-	-	-	-	-
Тема 4. Онтологічні основи креативності	13	4	2	-	7	-	-	-	-	-
Разом за розділом 1	50	14	6	-	28	-	-	-	-	-
Розділ 2. Креативність як універсальний філософський підхід										
Тема 5. Ключові положення методології креативності	10	2	1	-	7	-	-	-	-	-
Тема 6. Роль інтуїції у креативному підході	10	2	1	-	7	-	-	-	-	-
Тема 7. Сучасні концепції креативності	10	2	1	-	7	-	-	-	-	-
Тема 8. Методи розвитку креативності	10	2	1	-	7	-	-	-	-	-
Разом за розділом 2	40	8	4	-	28	-	-	-	-	-
<i>Усього годин</i>	90	22	12	-	56	-	-	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історія поняття креативності	2
2	Тема 2. Праксеологічні основи креативності	4
3	Тема 3. Антропологічні основи креативності	4
4	Тема 4. Онтологічні основи креативності	4
5	Тема 5. Ключові положення методології креативності	2
6	Тема 6. Роль інтуїції у креативному підході	2
7	Тема 7. Сучасні концепції креативності	2
8	Тема 8. Методи розвитку креативності	2
Разом		22

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історія поняття креативності	2
2	Тема 2. Праксеологічні основи креативності	2
3	Тема 3. Антропологічні основи креативності	2
4	Тема 4. Онтологічні основи креативності	2
5	Тема 5. Ключові положення методології креативності	1
6	Тема 6. Роль інтуїції у креативному підході	1
7	Тема 7. Сучасні концепції креативності	1
8	Тема 8. Методи розвитку креативності	1
Разом		12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історія поняття креативності	7
2	Тема 2. Праксеологічні основи креативності	7
3	Тема 3. Антропологічні основи креативності	7
4	Тема 4. Онтологічні основи креативності	7
5	Тема 5. Ключові положення методології креативності	7
6	Тема 6. Роль інтуїції у креативному підході	7
7	Тема 7. Сучасні концепції креативності	7
8	Тема 8. Методи розвитку креативності	7
Разом		56

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до проведення філософських дискусій та креативного переосмислення професійної діяльності.

Оцінювання роботи на практичному занятті:

2,5 бала – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, вміння орієнтуватись у методах креативного мислення;

1 бал – поверховий виклад матеріалу; оперування філософськими джерелами;

0,5 бала – змістовне доповнення;

Рубіжний підсумковий контроль проводиться у вигляді контрольної роботи.

Оцінювання:

10 - 9 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, якісне оперування термінами та теоретичними джерелами, аргументованість відповіді, переконливе демонстрування обізнаності в методах креативного мислення;

8 - 5 балів – суб'єктивна позиція заявлена, але повністю не аргументована, викладення матеріалу засноване на знанні основних джерел з курсу «Філософські засади креативності»;

4 - 3 бали – поверхове знання матеріалу, слабе знання філософських джерел;

2 - 1 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять.

Підсумковий контроль:

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі. Підсумковий контроль проходить у формі іспиту, під час якого студент може отримати 40 балів. З них 20 балів – за практичного завдання, 20 балів відводиться на іспит в усному вигляді. У цілому, студент може отримати 100 балів.

Приклади практичних завдань: а) рішення практичних завдань на основі технік креативності; б) підсумкова рефлексія з курсу «Філософські засади креативності».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						Підсум. контр.	Сума
Атестація з розділу 1			Атестація з розділу 2			Іспит	
Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів	Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів		
1. Відповідь на практичному занятті	8	20	1. Відповідь на практичному занятті	8	20		40
2. Виконання контрольної роботи	1	10	2. Виконання контрольної роботи	1	10		20
Разом		30	Разом		30		60
		30			30	40	100
		30			30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою Університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ Київ: Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
2. Конверський А. Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. Київ : Центр учбової літератури. 2010. 352 с.
3. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку. Київ : Знання, 2008. 688 с.
4. Лэндри Ч. Креативный город. Пер. с англ. Москва : Издательский дом «Классика - XXI», 2006. 399 с.
5. Флорида Р. Креативный класс : люди, которые меняют будущее. Пер. с англ. Москва : Издательский дом «Классика - XXI», 2007. 421 с.
6. Шевченко Н. Ф. Креативна складова професійного мислення: практичний вимір : науково-практичний посібник. Павлоград : ІМА-прес, 2016. 110 с.

Додаткова література:

1. Баскар М. Принцип кураторства. Роль вибору в епоху переизбытка. Москва: Ад Миргинем Пресс, 2017. 360 с.
2. Дэй К. Места, где обитает душа: Архитектура и среда как лечебное средство/ Пер. с англ. В.Л. Глазычева. Москва : Издательство «Ладья», 2000. 280 с.
3. Каверина Е. А. Игры с целью: феномен креатива. *Общество. Среда. Развитие (Terra Humana)*. 2011. № 1. С. 148–152.
4. Лысенко О. В. Экология творчества : креативное и деструктивное творчество. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія: Філософія, психологія, педагогіка. 2009. № 2 (26). С. 74-79.
5. Масюк О.П. Креативне сподівання як засіб для соціальних перетворень. *Науково-теоретичний альманах «Грані»* 22 (8) 2019. С. 14-21.
6. Масюк О. П. Методологія наукових досліджень в соціальній сфері: методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Соціальна робота» освітньо-професійної програми «Соціальна робота». Запоріжжя: КСК-Альянс, 2019. 51 с.
7. Микешина Л.А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования : учеб. пособие. Москва : Прогресс-Традиция : МПСИ : Флинта, 2005. 464 с

8. Микалко М. Взлом креатива: как увидеть то, что не видят другие / Пер. с англ. А. Коробейникова. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2016. 320 с.
9. Незалежна Україна в координатах сталого розвитку/ В. В. Микитенко, Ю. Б. Порохнявий, Д. О. Микитенко, С. М. Шкарлет, П. Д. Рогов, В. Ю. Худолей, І. М. Крейдич, І. М. Лицур, Л. І. Ільчук, А. О. Гаркуша, В. В. Корнєєв, Н. М. Шелудька. Київ: Міжнародний науково-технічний університет ім. Академіка Юрія Бугая, 2018. 1044 с.
10. Негус К. Креативность. Коммуникация и культурные ценности / Под науч. ред. А. Е. Радеева ; пер. с англ. О. В. Свинченко. Харьков : Гуманитар. Центр. 2011. 300 с.
11. Buzan T. Mind Map Mastery: The Complete Guide to Learning and Using the Most Powerful Thinking Tool in the Universe. New York. Watkins Publishing, 2018. 224 p.

Інформаційні ресурси:

1. Лохновська Х.С. Креативні індустрії як сучасний сегмент стратегічного розвитку країни. *Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 119 (частина II). 2014. С. 155-158. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/armv/article/download/2334/2069> (дата звернення 16.11.2019).*
2. Пять приёмов креативного мышления. URL: <https://blog.mann-ivanov-ferber.ru/2016/01/08/5-priemov-kreativnogo-myshleniya/> (дата звернення 16.11.2019).
3. Скиба М., Лісін В. Дистаційний курсу «Креативне мислення». URL: <https://vumonline.ua/course/creative-thinking/>(дата звернення 16.11.2019).
4. Уряд затвердив перелік видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-perelik-vidiv-ekonomichnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industrij>. (дата звернення 16.11.2019).
5. Creative Spark: програма підтримки підприємництва у системі освіти. URL: <http://www.britishcouncil.org.ua/programmes/education/creative-spark>. (дата звернення 16.11.2019).

Погоджено _____
 відділ з навчальної роботи
 « _____ » _____

